

Omnis sensus
materiarius.

Dulcium vi-
res.

non nutrit: forsitan dices, ex quinto super sextum Epidemiorum, per dulce intelligi debere, non solum quod dulci sapore praeditum est, sed quodque gratum est naturaliter se habenti, atque iucundum, quale est pingue, ut sub dulci, dulce, atque pingue continetur. Videtur etiam quarto de simplicibus medicamentis hanc attigisse leuiter dubitationem: an scilicet pingue sub dulci contineatur, at non satisfacit, impar enim est dubitatio illa, atque solutio toties affirmanti, omnia nutriti ex dulcibus, & quatenus dulcia sunt, tum verò ratio quam inferre videtur, nam quibus restauramur, tolliturque dolor exinanitione, id iucundissimum sit, necesse est: quippe defectum supplenti, at dulce iucundissimum est, hoc sensus dijudicat: dulce igitur sarcit inanitionem propriè, & maximè: dulce igitur propriè, & maximè nutrit. Hoc argumento præcipue, atque lactis experimento persuasus est Galenus, ut crederet dulce etiam quod nutrit: dulcique nutriti hominum corpora: & quod maximè dulce esset, maximè nutritre: quamuis refragante experimento. Motus etiam videtur auctoritate Philosophi, in libro de sensu & sensili dicentis: dulci succo nos ali, & quæ dulcia sunt admodum alere, & maximè, sed pingue dicit, sub dulci contineri. Verùm quod ad lactis experimentum attinet, satis declaratum est. Quod verò ex ratione concluditur, omitto quod in secunda figura concludere ex affirmantibus nitatur, nolo enim captiosus esse contra Galenum, quamvis ille contra benemeritos de humano genere quacunque via nitatur: perspicuum est repleti cum voluptate, hisque quæ grata sunt, iuxta sensum materiarum: at dulcia iucunda sunt per speciem sensilem, ut etiam in odore. Est enim omnis sensus materiarius etiam proprij obiecti, quod dulce est, non pingue: pingue autem magis nos satiat, & conductit cibum appetentibus: indicio est quod pinguis nunquam nisi in fame delectamur, dulcibus autem semper: quia si considerasset Galenus, non in hoc argumento deceptus esset simili lapsu, circa sententiam Aristoteles concidit: nam Aristoteles hos duos, sensus, duoque obiecta comprehendens dulce, sensus ut ita dicam proprij, & pingue materiarum, sub uno nomine complexus est dulcis. Itaque quod maximè dulce est, vere ut maximè oblectat gustum, ita quod maximè dulce est, in secundo genere, id est, pingue, id maximè nutrit, atque id verissimum est. Humidiora igitur sunt pingua, & crassiora dulcibus, pariter autem calida. Ob id dulcia exsiccant, parum nutrit, facilius conficiuntur pinguis: obstruunt non per se, sed crassis iuncta, in bilem autem per se vertuntur, vermes trahunt ad superiora, sitim excitant, cibotum appetitum haud efficiunt, alimentum tenui exhibent, calidis & siccis magis etiam incommoda, vires minuant, mentem aciunt, pauca gignunt excrementa, aerea, atque ignea sunt, nec satiant, nisi immodice sumpta. Dulcia præterea omnibus sunt amica membris principalibus: nam cum ventriculo placeant, per quem transiunt nerui sexti paris, etiam iecori, cordi,

pulmonique iucunda erunt, ad quæ ijdem pertenient, nec non cerebro à quo delegantur: at non tantudem utilia, namque ventriculo, & iecori nocent, iuuant pulmones, & cerebrum, ac cor: sed neque eadem ratione obsunt ventriculo, & iecori, sed diuersa, ventriculo, quia non nutrit, & nutrimentum exhibent inane, cum ventriculus solidus indigeat, quare frustratur: iecori autem quia ante tempus quo concocta sint, in ventriculo trahuntur. Aliis autem membris dictis, utilia sunt, quia nullam noxæ causam cum habeant, iucunda illis sunt, naturalis autem appetitus rerum existit utilium. Dulcia quoque iuxta Poëtam bilem se vertunt, quod veterius cocta amarescent, quæ verò insipidæ parti iuncta sunt, ut dulciora igne euadunt, ita optimè nutrit, veluti lac, sed lac lapidem generat, magis quam caseus, magisque obstruit duabus ex causis, & quod celerius ob dulcedinem trahatur, & quod in intima magis penetrat, ob aqueam, serosamque partem. Visum tamen est vias passas, nec magnas ut creticas, nec parvas obstruere, nec in bilem verti, sed potius dissecant ob acidum coniunctum saporem, nec in bilem eadem ratione vertuntur: acida enim pars frigida est, & omnino bilem extinguit & cohibet: auxilium igitur dulcium ex acidis ipsis petimus, sed vtraque iecoris vim dissoluunt: at in passis vias est quod astringant, ut non solum iecur debilitent, sed etiam vehementer iuuent, nam astringunt quantum satis est, dissecant cruda, ac nutrit, nec siccant, sed calorem augent innatum: ob id etiam astringentia tenuis substantia dulcibus, & acidis, si miscueris, omne ut dici solet, feres punctum. Dulce igitur omne calidum, & tenui, sed non omne siccum. Pingua autem calida omnia crassiora, & humida replent, & benè nutrit, quapropter in illorum tam vitio, quam excessu, ut Hippocrates dicebat, iactura non levius, ac maior, quam in dulcibus, aut amaris, neque obstruunt, neque aperiunt, sed nutrit. Hoc enim prorsus suum est peculiare munus, plurimum, facile, ac benè nutrit, moderatus visus toti confert pori, & appetitiam excitat, immoderatus, aut corruptorum visus, deiicit omnino appetitum, ex horum marcidorum visu, pestilentes morbi generantur. Pessima semper optimis opponuntur. Quid aliud est pingue, quam bene concoctum humidum, & ad symmetriam redactum, atque densatum: ob id etiam substantia nostri corporis familiare. Primùm ergo in ordine multum nutrientium est pingue, inde dulce. At forsitan dubitabis si pingua nutrit affatim: cur adeps minimè nutrit, parumque oleum, hocque est quod persuasit dulcia, non pingua plurimum nutritre, cum tamen in secundo ordine sint. At non intelligunt propter substantia similitudinem oportere, quæ nutritur esse in terreo pingua: at oleum, & adeps non subiguntur, sunt enim immoderatè pingua, idè & sic parum nutrit, non ergo pingue, aut dulce nutrit, sed substantia pinguis, & substantia dulcis. Carnes igitur primùm omnes, & præcipue percitorum annuorum, putum etiam aprorum, inde pullorum, phasianorum

Dulcia in bi-
lem vertun-
tur
Las lapidem
generat &
obstruit.

Dulce omne
calidum &
tenui, sed non
omne siccum.
Lib. de afe-
ction. pag. 3.
Pinguiam
visus.

Note.